

□

Måløv, den 24.5.2011

Åbent brev

Til arbejdsgruppen for uddannelse i fremmedsprog i Danmark

Jeg tillader mig på vegne af Tysklærerforeningen for Grundskolen at henvende mig til udvalget på baggrund af de seneste forlydender i pressen vedr. udvalgets kommende indstilling til en national sprogpolitik.

Hvis vi skal tro på de udmeldinger, som er fremkommet de seneste uger, så vil udvalget mht. folkeskolen anbefale, at fremmedsprogene generelt styrkes. Det vil vi gerne kvittere for!

Vi har læst, at udvalget vil anbefale, at engelsk skal begynde tidligere (fra 1. eller 2. klasse), at tysk/fransk skal begynde tidligere (før 7. klasse), og at der desuden skal være mulighed for, at eleverne i folkeskolen både kan få et 3. og 4. fremmedsprog.

Vi håber så også, at udvalget mener, at styrkelsen af fremmedsprogene skal gælde i hele lande og for alle skoler, således at der virkelig bliver tale om en *national* sprogstrategi, som giver alle elever i Danmark de samme muligheder for at blive bedre til fremmedsprog.

Men har udvalget regnet på de økonomiske konsekvenser af anbefalingerne? Når vi læser i kommissoriet for udvalgets arbejde, at "arbejdsgruppens forslag forudsættes samlet set ikke at indebære øgede offentlige udgifter" og sammenholder det med regeringens udmelding, "at man har sat kommunerne fri", og at skolerne jo "bare kan begynde med sprogundervisningen tidligere", så spørger vi os selv, om udvalgets meget vidtgående forslag på folkeskoleområdet nogen sinde vil kunne omsættes til reel sprogpolitik til gavn for landet og for den enkelte elev.

Vi er enige i, at sprogundervisningen i folkeskolen nødvendigvis skal have tilført ekstra ressourcer, hvis den negative spiral, som fremmedsprogene er inde i, skal vendes! Men folkeskolen har mange opgaver, og fagtrængsel parret med massive kommunale nedskæringer vil gøre det svært at gennemføre reelle forbedringer. Eksempelvis sker der i øjeblikket det, at rigtig mange af de få forsøg med tidligere tysk på skolerne er ved at blive "rullet tilbage". Desuden skæres der i de vejledende timetal i hele landet. På databasen: <http://statweb.unic.dk/uvmVejlTimetal/Default.aspx?skolenr=541001&periode=2009/2010> kan man se, at det reelle timetal for tysk på landsplan aldrig har været lavere end nu (i hvert fald i den opgjorte periode).

Når pengene nu er små, savner vi, at udvalget laver en prioritering i sine anbefalinger. Vi mener, at det er vigtigt, at vi får "mest fremmedsprog for pengene". Desuden skal man selvfølgelig tage hensyn til, hvilke fremmedsprog der er de vigtigste i Danmark, og som derfor naturligt hører hjemme i folkeskolen. Udvalget peger på, at engelsk er det vigtigste fremmedsprog, som alle elever skal blive gode til. På samme måde mener vi, at man bør pege på tysk som det naturlige andet fremmedsprog i Danmark. Vi vil i den forbindelse gerne citere det tidligere sprogudvalgs anbefaling i "Sprog til tiden", 2008:

"Det tyske sprog har en særlig betydning i Danmark. I kraft af *Den europæiske pagt om regionale sprog eller mindretalssprog (Sprogpagten)* har tysk i Nordslesvig status som Danmarks eneste minoritetssprog, og det tyske sprog har igennem hundreder af år påvirket det danske sprog. Mange danskere opfatter tysk som et svært sprog, men dansk og tysk er nært beslægtede, og mange danskere forstår tysk, selvom de føler, at de ikke kan tale det. Det tyske sprog har fortsat en stor betydning i mange danske erhvervsvirksomheder, og Tyskland er Danmarks største handelspartner. Både indlæringsmæssigt og kulturelt giver det altså god mening, at alle danske

skoleelever skal have tysk sprog som det naturlige og obligatoriske 2. fremmedsprog efter engelsk. Tysk som obligatorisk fag vil derudover sende et stærkt signal om, at tyskundervisning ikke er et levn fra fortiden men derimod en central brik i danske skoleelevers pensum. Tysk som obligatorisk 2.-sprog vil også fritage elever for meget tidligt at skulle tage ansvar for valg og fravalg af sprog, som senere er styrende for deres muligheder i ungdomsuddannelserne.” (citater slut).

Tysk har også efter den nuværende folkeskolelov en særstatus, idet alle skolerne *skal* tilbyde tysk fra 7. klasse (i modsætning til fransk som *kan* tilbydes). På de skoler, hvor fransk i dag tilbydes som alternativ til tysk på 7. klassetrin, har det desværre den uheldige konsekvens, at eleverne er nødt til at *fravælge* det ene sprog. Hvis fransk og tysk skal være totalt ligestillede i folkeskolen på et tidligere trin end 7. klasse, vil det (i hvert fald kvantitativt) betyde en svækkelse af tysk. Vi mener ikke, at der er behov for, at færre elever lærer tysk i folkeskolen. Tværtimod! At skulle tilbyde både fransk og tysk på et tidligere tidspunkt som andet fremmedsprog er så ressourcekrævende, at det efter vores mening totalt udelukker, at eleverne også får mulighed for at vælge et tredje fremmedsprog.

Vi mener, at alle elever i folkeskolen skal have mindst to fremmedsprog (engelsk og tysk), og at samtlige elever skal have mulighed for at vælge et tredje. Vi mener også, at der er gode grunde til at fastholde tyskfagets status som det naturlige andet fremmedsprog efter engelsk. Vi har i den forbindelse allerede nævnt sprogudvalgets anbefaling i rapporten ”Sprog til tiden”. Men også Dansk Industri peger i sine sprograpporter på, at det efter engelsk er tyske sprogkompetencer, der primært efterspørges i erhvervslivet.

At vi ønsker, at tysk bliver styrket og ikke svækket i folkeskolen, betyder imidlertid ikke, at vi ikke også ønsker at styrke fransk. Vi mener nemlig, at der bør vedtages en sprogmodel, som kan styrke begge sprog uden at være så ressourcekrævende, at den bliver urealistisk. 3-6-8-modellen (obligatorisk engelsk fra 3. klasse, obligatorisk tysk fra 6. og valgfrit fransk (eller evt. spansk) fra 8. klasse er den model, der bedst tilgodeser forskellige hensyn: Den er ambitiøs uden at blive alt for dyr; den tilgodeser, at alle elever bør have mindst to fremmedsprog (modersmål plus to); den giver alle elever mulighed for at vælge et tredje fremmedsprog; den tager hensyn til tyskfagets status som det vigtigste fremmedsprog i Danmark efter engelsk, og den styrker både tysk og fransk. Tysk styrkes både kvantitativt og kvalitativt, når det bliver obligatorisk, og når det påbegyndes tidligere. Fransk styrkes kvantitativt, idet flere end de nuværende ca. 9% af eleverne må formodes at vælge fransk som tredje fremmedsprog. Men det *kan* også blive en kvalitativ styrkelse af fransk. Det må nemlig formodes, at det vil være mange sprogligt dygtige elever, som har fremmedsprogsfaringer både fra engelsk og tysk, som vælger fransk, hvilket betyder, at fransklærerne i høj grad vil få velmotiverede og dygtige elever, som kan nå rigtig langt med sproget i 8.-9. klasse. Endvidere skal de videregående uddannelser jo medtænkes i en national sprogstrategi, således at elever med fransk som tredje fremmedsprog helt naturligt kan fortsætte med sproget efter folkeskolen. *At sikre dette mener vi i virkeligheden er langt vigtigere, end at fransk kan kalde sig 2. fremmedsprog i folkeskolen!* I det hele taget synes vi, at der bør være fokus på samarbejdet skoleformerne imellem og på overgangen fra folkeskolen til de videregående uddannelser. Dette gælder selvfølgelig også for tyskfaget.

Vi har ovenfor beskrevet, hvorfor vi mener, at 3-6-8-modellen er den ideelle løsning for folkeskolens sprogundervisning. Den vil betyde et kvantespring af forbedringer i forhold til den nuværende sprogundervisning. Selvfølgelig kunne den også blive til fx en 2-6-8-model, hvis engelsk skal påbegyndes tidligere, eller en 2-5-7-model eller en 1-5-7-model - hvis der er økonomi til det.

Om engelsk skal tilbydes tidligere (før eleverne kan læse og skrive dansk), er der jo delte meninger om. Men hvis man skal prioritere, mener vi, at der er størst behov for at opprioritere 2. og 3. fremmedsprog i folkeskolen. Engelsk er ikke nok!

I forbindelse med problemet omkring økonomien kan man i øvrigt ikke nøjes med at se på, hvornår fremmedsprogsundervisningen påbegyndes. Vi har tidligere nævnt, at timetallet for tyskundervisningen i disse år beskæres kraftigt ude på skolerne. Man overholder mange steder end ikke de vejledende timetal for faget. At indføre 2. fremmedsprog tidligere uden at gøre noget ved den problemstilling, vil uvægerligt forstærke tendensen til at beskære timetallet – og så opnår vi jo reelt set ingen forbedringer!

På vegne af Tysklærerforeningen for Grundskolen

Hjalmar Jess

Medlem af sprogpolitisk udvalg

Hjalmar.Jess@skolekom.dk

Telefon: 20499255

www.tysklaerer.dk